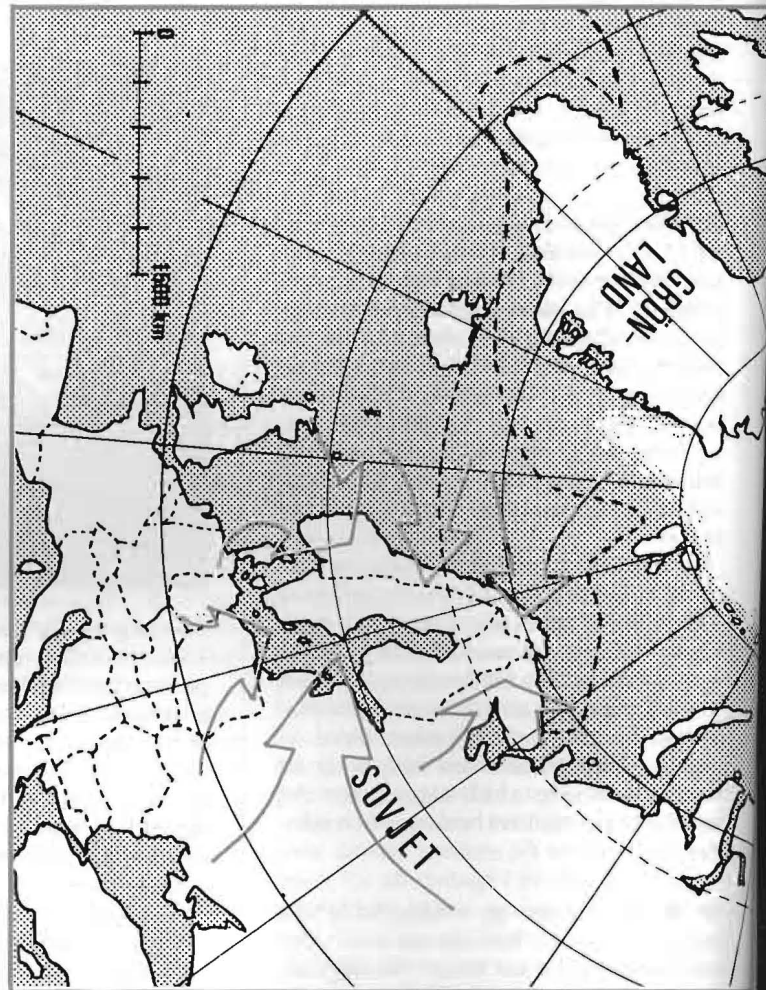

FLYGVAPNET inför FÖRSVARSBESLUTET 1987

De båda supermakterna på vardera sidan om Sverige har kraftfullt ökat sina militära satsningar det senaste decenniet. Även Sverige närliggande länder har påtagligt ökat tempot i sin militära tillväxt. Sålunda har flera Warszawapaktsländer liksom Finland och Norge ökat sina militära utgifter med 3-5 proc per år. Utvecklingen i Sverige har i reala termer varit den motsatta.

BAKGRUND

Gapet mellan omvärldens och Sveriges militära förmåga har därmed vidgats. Maktblockens satsningar på offensiva vapensystem och deras tydligt ökade intresse för det nordiska området medför att den militära potentialen i vårt närområde kraftigt förstärkts. Speciellt måste utvecklingen av flygstridskrafterna i närområdet både i antal och i kvalitativt avseende observeras.

Inom Warszawapakten pågår t ex ombeväpning till moderna jakt-, attack- och bombflygplan med väsentligt förbättrade prestanda. Den ökade aktionsradien hos detta flyg medför att huvuddelen av vårt land kan nås från fredsbaser. Den ökade lastförmågan hos varje flygplan och de allt bättre vapnen innebär att varje enskilt

flygplan representerar ett avsevärt större hot än tidigare. Till detta kommer att numerären ökat med ca 40 proc de senaste tio åren.

Ökning av lufttransportkapaciteten och utvecklingen av kryssningsrobotar är andra inslag i supermakternas satsningar på offensiv luftkrigföring.

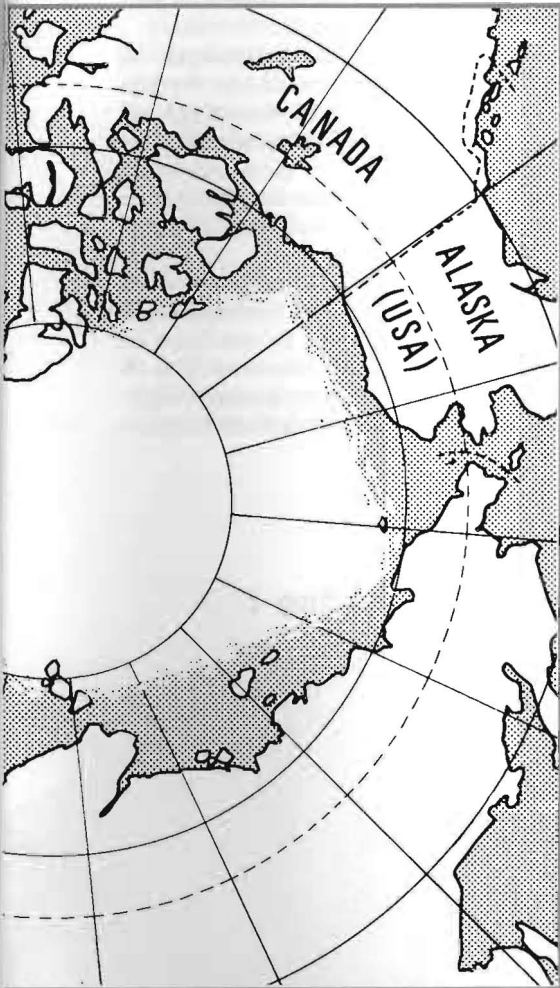
● ● Utvecklingen i omvärlden är inte oförutsedd. Den har i sina huvuddrag funnits skisserad sedan lång tid tillbaka och ligger till grund för CFV utformning och avvägning i stort av Hpg 3 (=huvudprogram 3), som gällt sedan 1970-talet. Den fanns med som ett viktigt inslag i beslutsunderlaget för JAS 39 Gripen. Den beskrevs i ÖB 80 – perspektivplanen inför

Försvarsbeslutet 82 – och återfinns givetvis också i ÖB 85.

CFV plan för Hpg 3:s utformning och avvägning utgår således från den militära utvecklingen i vårt närområde ur både kvalitativ och kvantitativ synvinkel. Andra styrande faktorer är våra militärgeografiska förhållanden, de krav som följer av vår säkerhetspolitik och ÖB:s övergripande operativa inriktning samt våra flygstridskrafterns egenskaper. En utveckling enligt denna plan, FV:s "generalplan", medför från kvalitativ synpunkt goda förutsättningar att på ett kostnadseffektivt sätt och med svensk profil möta det ökade hotet från luften även i framtiden. Problemen ligger främst på den kvantitativa

FB 87: Ett säkerhetspolitiskt vägval av största betydelse för vår nation

Sverige ligger mitt emellan de två stora militärblocken. Vid en eventuell storkonflikt kan vi komma att hamna direkt i hetluften. Bägge pakterna kan då tänkas skjuta fram sina positioner för att vinna strategisk terräng.

sidan. Vår numerär av stridande förband är mycket låg.

Ett annat problem ligger i förhållandet att de senare årens knappa medelstildelning inneburit att FV:s kvalitativa utveckling inte kunnat realiseras i den takt som krävs. Bassetystemets, strilsystemets och delar av flygsystemets utveckling släpar efter i förhållande till utvecklingen i olika avseenden i vårt närområde. Gapet i detta avseende har stadigt ökat. Därtill kommer, att det nuvarande låga antalet förband inger oro. Vår förmåga att upprätthålla ett effektivt luftförsvar över **hela** vårt territorium begränsas.

Förmågan att under fred, kris, neutralitet och krig lösa incident- och luftförsvarsuppgifter måste säkerställas

för framtiden. Flygvapenförbanden skall kunna verka över hela landet. Angriparens flygstridskrafter skall bekämpas inom olika delar av vårt land. Hög tillgänglighet, flexibilitet och möjlighet till kraftsamlade insatser mot angriparen med våra flygstridskrafter utgör en väsentlig grund för övriga stridskrafter försvarsförberedelser.

● ● Inför Försvarsbeslut 87 har ÖB redovisat en handlingsväg (benämnd nivå 7) där försvarsmakten och därmed också flygstridskrafterna kan bibehålla sin effekt gentemot omvärlden. Övriga ekonomiska planeringsnivåer (nivå 1-6), som använts av regeringen, innebär en mer eller mindre snabb urholkning av svensk försvarsförmåga och en ökning av gapet gentemot omvärldens militära styrka. Nivå 2-6 representerar de olika politiska partiernas uppfattning om hur stora eko-

nomiska resurser försvaret bör tilldelas den närmaste 5-årsperioden.

Tabell 1 visar FV:s (Hpg 3) medelstildelning 1987-92 i de olika nivåerna relativt nivå 7 (Mkr, prisläge feb -86).

De till synes relativt små skillnaderna mellan de olika nivåerna medför dock på sikt stora olikheter i försvarseffekt. Vår försvarsförmåga beror på såväl antalet krigsförband som dessas kvalitet. Kvalitativt vidmakthållande och förbättringar är viktiga. De behöver beröra både utbildnings-, organisations- och materielområdena. Takten på genomförandet av skilda åtgärder bestäms av resurstilldelningen. Det till synes harmlösa uttrycket "senareläggning", som på senare tid så ofta måste användas i planeringssammanhang, innebär de facto att vid varje specifikt tillfälle angelägna åtgärder inte har kunnat vidtas i tid. Brister har därvid uppstått inom förbanden – mer eller mindre allvarliga.

Tabell 1

Mkr Nivå	87/88	88/89	89/90	90/91	91/92	Totalt 87-92
7	8 800	8 900	9 100	9 300	9 400	45 500
6	-100	-100	-200	-300	-400	-1 100
5	-400	-400	-400	-500	-400	-2 100
4	-300	-400	-500	-700	-700	-2 600
3	-400	-400	-600	-800	-800	-3 000
2	-400	-500	-700	-900	-900	-3 400
1	-500	-600	-700	-900	-1 000	-3 700

(Siffror ur ÖB Programplan för det militära försvaret 87-92 sid 28-30 – vad avser nivå 7 avrundade till jämna hundratal Mkr).

DE EKONOMISKA NIVÅERNAS INNEHÅLL

● ● I det följande redovisas planerad utveckling av flygstridskrafterna inom de av ÖB till FV anvisade ekonomiska ramarna i de olika nivåerna.

I **nivå 7** (ÖB-nivån) kan den pågående relativa effektminskningen av våra flygstridskrafter hejdas. En första åtgärd är att återta tidigare senarelagda åtgärder.

Den mycket angelägna förstärkningen av vårt luftförsvar med en tolfte jaktflygdivision kan genomföras. Detta sker genom anskaffning av ytterligare en division JA 37 – den nionde.

Dessutom kan de kvalitetsförbättringar inom samtliga delsystem, som krävs för utvecklingen i närområdet, planeras/genomföras i denna nivå. I vissa fall, för vilka grundmotivet är kvalitetsförbättring, erhålls tillika en kvantitetsförbättring.

Exempel på sådana förbättringar är:

► Anskaffning av markbaserat telemotmedelssystem mot angriparens flygburna övervaknings- och stridsledningssystem.

► Anskaffning av fler jaktrobotar och bättre motmedelssystem för JA 37 Viggen och JAS 39 Gripen.

► Bevapning av nytt skolflygplan, som bl a medger bibehållande av den lätta attackfunktionen för armésamverkan.

► Uppsättning av fler basbataljoner och klargöringsförband inom ett bättre utbyggt bassystem med förbättrat ABC-skydd.

Planerade åtgärder i denna nivå syftar främst till att öka flygstridskrafternas kapacitet och uthållighet i krig. Tillsammans med motsvarande åtgärder inom Armén och Marinen ges försvarsmakten som helhet god förmåga att föra strid såväl vid kust- som gränsinvasion. Den tillkommande JA 37-divisionen förbättrar luftförsvarets förmåga i såväl fred, kris, neutralitet som krig samt innebär en tydlig markering för omvärlden av vår vilja att hävda vårt territorium.

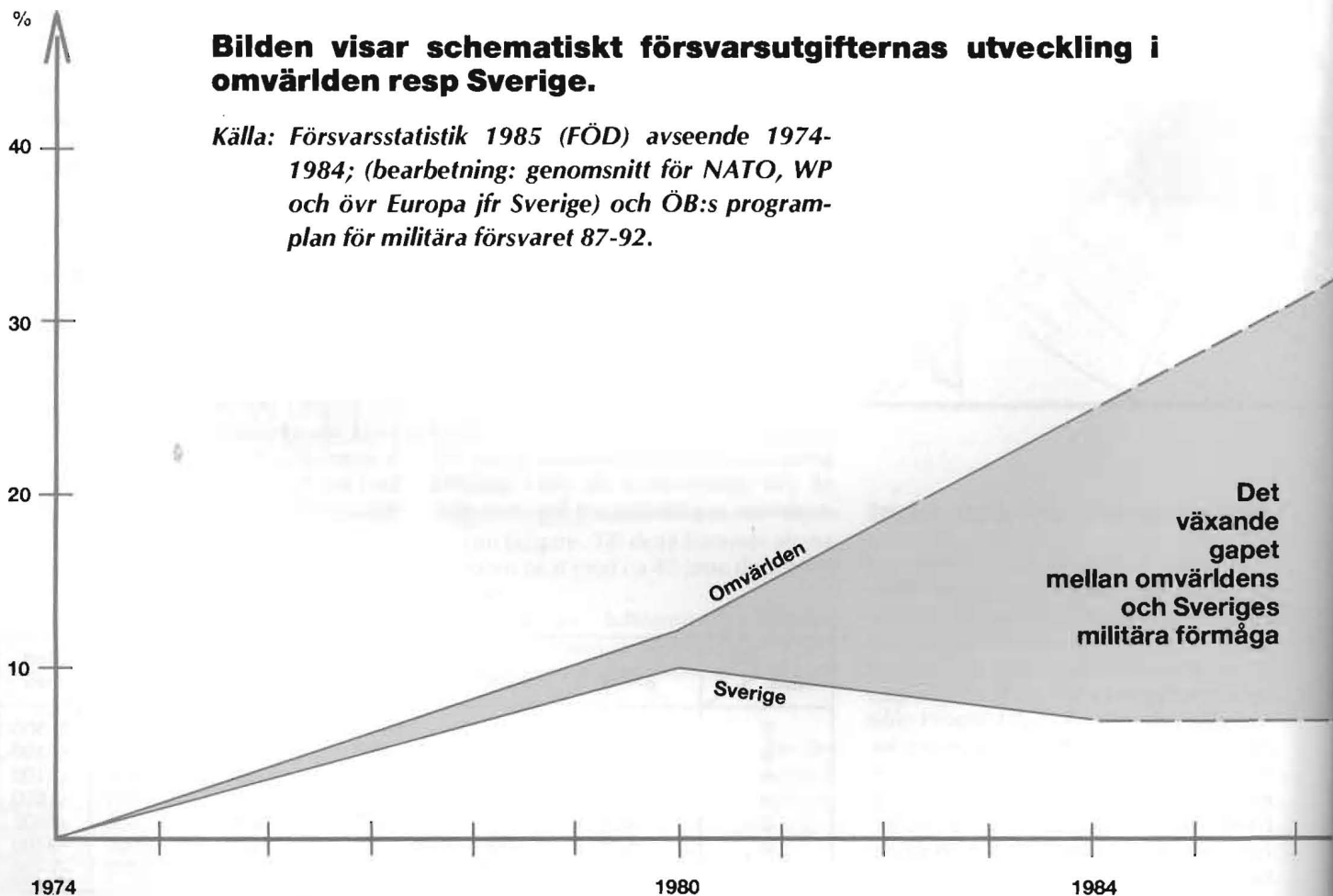
● ● I **nivå 6** uppnås de ekonomiska förutsättningarna för en nödvändig ökning av antalet flyg- och basförband. Den ökning av luftförsvarsförmågan som åtgärden medför är så högt prioriterad att åtgärder i övrigt enligt "generalplanen" har måst senareläggas till andra femårsperioden.

Nivå 6 medger sålunda inte ett bibehållande av flygstridskrafternas relativa styrka fullt ut, såsom i nivå 7.

Inplanerade kvalitetsförbättringar är som i nivå 7 – men senarelagda. Återtagning av under 1982-87 senarelagd anskaffning/verksamhet är inplanerad.

Det påpekande som gjorts i avsnittet om nivå 7, att en kvalitetsförbättring även kan innebära en kvantitetsförbättring, gäller även här.

● ● I **nivå 5** kan den mest angelägna åtgärden – anskaffning av ytterligare en jaktflygdivision – *inte* inrymmas. Efter inplanering av tidigare senarelagda åtgärder kan dock många av de kvalitetshöjan-

de åtgärderna enligt "generalplanen" genomförs – men i långsam takt. Detta innebär att den relativa styrkan fortsätter att minska i förhållande till omvärlden.

Inplanerade kvalitetsförbättringar är sålunda som nivå 6, dock inte beväpning av nytt skolflygplan.

● ● I nivå 1-4 kan inte heller någon ökning av antalet flygförband genomföras.

Kvalitetsförbättringar genomförs i angelägenhetsordning så långt respektive ekonomiska förutsättningar medger. Flera angelägna åtgärder är kostnadskrävande och måste därför planeras för införande på sikt.

Exempel på åtgärder som planeras mot ekonomisk nivå:

- ▶ Anskaffning av flygburet radarspanningssystem (fr o m nivå 1).
- ▶ Successiv (långsam) anpassning av bassystemet med avseende på uthålligheten (fr o m nivå 1).

▶ Förbättringar av ABC-skyddet (fr o m nivå 1).

▶ RB 15F anskaffas till AJ 37 Viggen (fr o m nivå 2).

▶ Vissa beredskapshöjande åtgärder, bl a förbättrat skydd mot sabotageförband (fr o m nivå 2).

▶ Fler motmedelsutrustningar till JAS 39 Gripen (fr o m nivå 3).

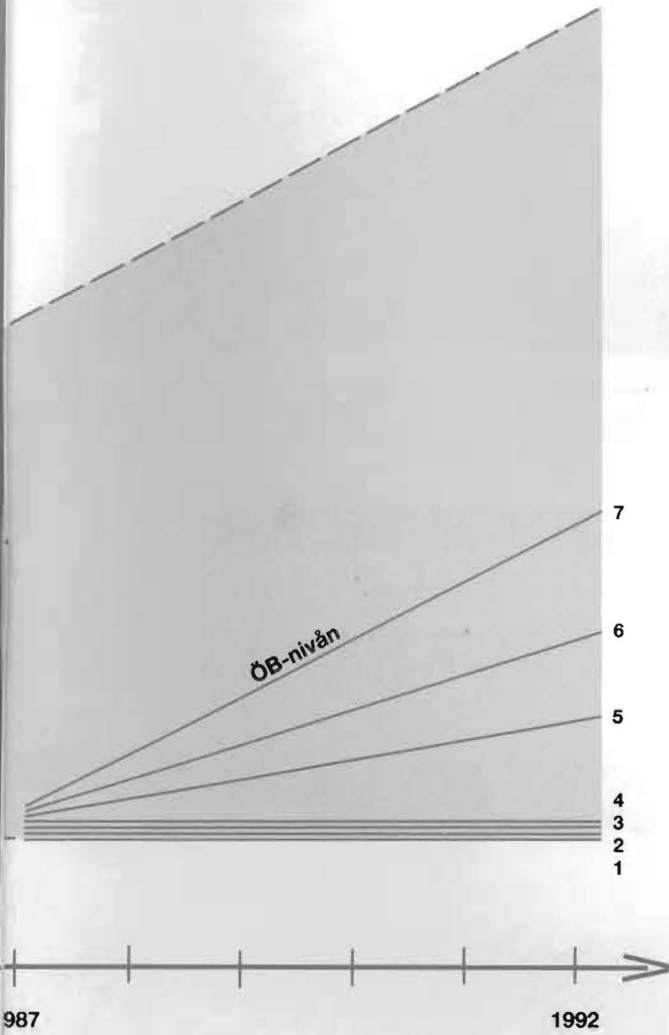
▶ Viss anskaffning av ytterligare motmedel till JA 37 Viggen (fr o m nivå 4).

▶ Anskaffning av fyra lätta transportflygplan för regionalt utnyttjande (fr o m nivå 4).

Flygstridskrafternas *eftersläpning* gentemot utvecklingen i omvärlden fortsätter och ökar under perioden i dessa ekonomiska nivåer.

Foto: Claes Jörnström

● ● **Sammanfattningsvis** kan konstateras, att det endast är i nivå 7 (ÖB-nivån) som både de kvalitativa och i någon mån de kvantitativa kraven på våra flygstridskrafterns utveckling kan tillgodoses. Målsättningen med nivå 7 är att nuvarande förmåga i förhållande till omvärlden skall kunna bibehållas även på sikt. Ett viktigt led i denna strävan är anskaffning av ytterligare en jaktflygdivision JA 37 för luftförsvarsuppgift inom invasionsförsvaret. Flygstridskrafternas förmåga att verka över hela vårt land och omgivande områden under såväl fred, kris, neutralitet som krig tillgodoses därvid på en nivå som mer trovärdigt möjliggör för Flygvapnet att ge erforderligt skydd mot det växande hotet från luften.

En utveckling av vårt försvar enligt ÖB-nivån är även och inte minst en tydlig markering gentemot omvärlden av vår vilja och förmåga att på egna villkor hävda vår suveränitet.

Försvarets framtida förmåga att aktivt stödja Sveriges säkerhetspolitiska linje – alliansfrihet i fred syftande till neutralitet i krig – kräver att resurser avdelas på en nivå som medger anskaffning av kvalificerad materiel och utbildning och övning av personal för att skapa och vidmakthålla effektiva krigsförband. En sådan nivå är ÖB-nivån.